

DEBRECZENI ELLENŐR.

Politikai, közgazdasági és társadalmi lap.

A SZABADELVÉPÁRT KOZLONYE

Megjelen hetenkint ötször, u. m. Hétfőn, Kedden, Szerdán, Csütörtökön és Szombaton.

Előfizetési feltételek:

helyben hazhoz hordva vagy vidékre postán küldve.

Egész évre . . . 10 frt.
Félévre . . . 5 " 50 kr.
Negyedévre . . . 2 " 50 kr.
Egy hónapra . . . 1 "

Előfizetheti helyben a kiadóhivatalban, **Kutasi Imre nyomdájában**, aztán Telegdi K. Lajos és Ifj. Csáthy Károly könyvkereskedéseiben, vidéken a postahivataloknál.

Hirdetési díj:

48 hasábnos példány 5 krajczár. Nagyság szerelmű a többletben megjelölt hirdetéseknek leengedése történik. Helyegység minden hirdetés után 30 kr. Nyitási költségek minden astra 20 kr. A hirdetéseknek valamilyen a nyitási költségek egyedül a kiadói irodában vételek fel. Az előfizetési és hirdetési pénzek a kiadóhivatalban, a lap szellemi részese tartozás költségeinek a szerkesztésig irodába címmezendők.

nyugvatója Jóna-ház 1794. szám alatt

Debreczen, jan. 15.

A nemzeti kaszinó előtti tüntetések Budapestén nagyon sajnós fordulatot vettek. A nyilvános és titkos bujtatók által föllázított nép oly kihágásra vetemedett, mely igazolhatlan az ország lakosságának józan és becsületes része előtt. Betörték a kaszinó ablakait, megröghatták a kaput, leverték a rendet helyre állítani akaró rendőröket, bezúzták az utcai lámpákat s a botrányos kravallnak, fájdalom, csak a katonaság közbelepete vethetett véget.

Van mivel dicsekedni a kravall intézőinek. Pompás jux volt az egykravallárokkal dobálni; mert hát az intéző urak bővíben vannak a rézpénzek ebben az inséges időben s hasznosabbnak tartják, ha azzal a kaszinó ablakait dobálják mintha valami szegény éhezőknek adnák. No de a nép barátai nem zárták ki a szegény éhezők népet sem a mulatságtól, sőt utasítását is szívesen ellátták, hogy rézpénz hiányában hozzon köveket a zsebében.

Van mivel dicsekedni. A bevett ablakok, a kötelességeket teljesítő szegény rendőrök betört véres fejei s végül a följúzott és aztán cserben hagyott szegény nép, melyet oda hajtottak a szuronyok elő, míg a kravall intézői ovatosan gondoskodtak saját becses személyeik biztonságáról, — mindez valóban méltó a dicsekedésre.

A három egymásután következő este fokozatosan rendezett tüntetések mindenkit meggyőzhetnek most már, hogy egészen más céljuk volt azoknak, mint az, hogy a nép megbotránkozásait tudatára adják a kaszinónak. A kravall intézői nagyon jól tudták, hogy a nemzeti kaszinónak semmi köze a szerencsétlen párbajhoz; nagyon jól tudták, hogy e testület legnagyobb része oly férfiakból áll, kiket egyenként mindenki tisztel, becsül s hogy a nemzeti kaszinó oly társas kör, melynek minden becsületes ember tagja lehet osztály, rang s politikai pártkülönbség nélkül. Hogy dühöket mi irányozhatta így testület ellen, azt nehéz volna megérteni, ha nem tudnánk, hogy ez az egész csak ürügyül szolgált s egészen más titkos rugók működtek ott.

Nem a nép föllázításának önkénytelen kitérése volt ez, hanem tervszerűleg készített mozgalom, melynek gyászok ismétlődésétől isten óvja hazánkat.

Minden párt tisztességes elemeinek egyesülni kell a törkvésben, hogy hasonló sajnós események ne történjenek többé. A mint egyhangy volt a saját nyilatkozata Verhovay Gyula ügyében, úgy egyhangyul kell kárhözhatnia ama törkvést is, mely e gyászok esetét oly célok elérésére akarja kizsákmányolni, mikkel nem vállalhat solidaritást semmi becsületes párt Magyarországon. Egy párt sem, melynek drága az ország becsülete s a polgárok élete és szabadsága.

A „Debreczeni Ellenőr” tárczája

Egy ember, a ki elvesztette a nevét.

Beszély: Boyesen Hjalvar Hjort től. Fordította: Halmagyi Oszkár.

(Folytatás.)
Egy szomszéd templom órája tizenegyet ütött. A Van Kirk hang méltóságosan hangosodott ki a hold fényénél; az utca sötét árnyékában volt.

Fenn a harmadik emeleten két megvilágított ablakot látott, a függönyök le voltak eresztve, azonban az ablaktáblák nem voltak bezárva, különben az egész ház sötét volt. Halldan egy svéd serenadót kezdett énekelni, melynek tartalma összhangzott lelke állapotalával.

Magas tenorja felhangzott a csendes éjszakán s a szemből levő ház halkán visszhangozta dalát:

Tündökli fényes csillag
Sötét éjjeli égen
Oh, hadd gyönyörködjem én
Fent ragyogó fényben.

A függöny félretolva, az ablak óvatossággal felnyitott, és Edith gyönyörű feje sötét és mégis éles körvonalakban rajzolódott le a földön.
— Kérem távozzon! Önnek el kell menni, felelték az emberek.

Pirulnánk, ha csak egy percig is föltennék a függetlenségi pártot, hogy a kravallésinálók ama fajtájával közös törekvéseket táplál. Magyarországi szabadságot, önállóságot nem utcazi kurjongatásokkal s ablakok beverésével lehet megszilárdítani. Ez az út épen az ellenkező irányba vezet. Minden békés polgár, kinek családja s szülőitől örökölt vagy becsületes munkával szerzett vagyona kedves, mindazon értelmes és komoly elemek, melyek a nemzet talpkövét képezik, megriadva fordulnak el a zűrzavargóktól s gyakran megeskik, hogy az abszolutizmus karjai közt keresnek menekülést a társadalmi fölforgatás rémei elől.

Nincs a szabadságnak veszélyesebb ellensége mint az ilyen kravallésinálók, kik rendszeren ép börrrel menekülnek el, vérében hagyva a szegény elámitott áldozatot. Nem, ilyenfajta emberek soha sem vívták ki még egyetlenegy nép szabadságát sem s ha valaha itt az óra, hogy a haza fegyverrel szólítja minden fiát, ezek az ordítózkodó majd akkor is csak szájjal fogják védelmezni a hazát.

— **Minisztereink Bécsben.** Jan. 13-áról írják Bécsből: A király ma Tisza Kálmán miniszterelnököt és Péchy Tamás közlekedési minisztert magánhallgatásos fogadta; utóbbi holnapig itt marad. További miniszteri értekezletek mostanság nem tartatnak. Tisza miniszterelnök a delegáltak tárgyalásainak befejeztéig fog itt időzni. Bedekovich Kálmán horvát miniszter ma délután ide érkezett.

— **A Duna áradása.** Az árvíz veszélytől való félelem egyre nő s nem indok nélkül. A fővárosi Duna áradása ugyan nem intenzív, de rég ide óta bar kis mérvben is, de folyton árad. A helyzet sem a fel- sem az alduván nem változott. Ó-Budán az árvízveszély már immúns lett, a rakpart a fővárosnál is mindinkább tüdőedik. A növekedő félelem az intéző köröket fokozottab tevékenységre ösztönzi. A védelemi munkálatok erőlyesen folynak.

— **Az országgyűlési függetlenségi párt a Majthényi-Verhovay párbaj ügyében értekezletet tartott.** Egyreze a jelenlevőknek minden nyilatkozat közzétételét sürgette; találkoztak azonban mások, p. Szerdkényi, Szalay Imre, Eötvös Károly, Madarász Jenő stb. kik ellene szölköztek az ilyen okatlan határozatnak, mely szerint egy párt az ítélő bíróság szerepét játssza e párbaj ügyében, kifejtették, hogy a párt egyes személyt annak meghallgatása nélkül el nem ítéltet s általában a párbajozás kérdése felett szerkeszthető bármely nyilatkozat a párbaj körülményeit el nem törölheti és pedig annál kevésbé, mert az egyeni becsület kérdése pártkérdést nem képezhet és senki magat semmiféle párt-határozatnak becsületkérdésben nem köteles alávetni. A többség azonban a felhozott okok helyességét nem akarta beálatni s elhatározta, hogy politikai tökélet csinál e szomorú esetből s nyilatkozatot tesz közzé; de a nyilatkozat szerkesztését f. hó 21-ig elhalasztotta, mert a párt tagjainak nagyobb számban való jelenléte lévén kívánatos, az értekezlet a további tagok megérkezését beváróanok határozta.

— **A szerzői tulajdonjog biztosítása tárgyában összehívott enquete Pauler igazságügy-minisztere.** elnökléte alatt tartott második ülésén.

Jól hallotta a szavakat, bár csak mint suttogás hangzott le az árnyékból; azonban lázas szivére nem voltak hatással. Es újból elkezdte éneket:

Repülni vágyom hozzád
Itt hagyni küdelmeket,
Együtt élni veled, te
Legszébb csillag föld felett.

Kedves Birk ur, suttogá Edith az ablakból, kétségbeesett hangon, kérem távozzék, vagy várjon egy percze, lemegek.

Aztán nesztelenül felnyitá a kapu.

Edithnek magas, nyulank alakja, lebegő fehér ruhában, szöke, vallára leomló hajfürtjeivel egy pillanatra megjelent és ismét eltűnt.

Egy ugrással fenn volt Halldan a lépcsőkön és az ajtónál, melyet Edith maga után betett; azután követte gyorsléptekkel a hátul szobába, melyet a hold báyadatan világított meg, csukott redőnyökének rácsaizatain keresztül.

— Nos Mr. Birk, szölt Edith, miután egy chaise longue-ra ült, szöjlon mit jelent e különös viselő? Azt hiszem nem érdemeltem meg, hogy így bánjék velem?

Halldan meg volt egészen zavarodva, ideges remegés fogta el tagjait, hiába keresett szavakat, hasztalan kapkodott levegő után. Szenvédélyes szemrehányásokra el volt készülve, de e szigorú nyugalom jéghidegen érinté szívéét.

— Azt hiszem fel fogja, folytatá Edith

sében folytatta az akadémia által szerkesztett javaslat részletes tárgyalását. Azon kérdés került szönyegre: nem kellene-e intézkedés a végrendeletokról, melyek esetleg írói művekre irányulnak. Általános elismerték, hogy az írói művek jóvedelme és a kiadott művek példányai, ha a szerző tulajdonát képezik, végrehajtás alá kerülhetnek, ki nem adott mű azonban nem foglalható le, az az nem adható ki végrehajtás után a szerző hitelezője által a szerző akarata nélkül. Epagy értelmezik a következő kiadásokra fennálló szerzői jogot, úgy hogy a szerző akarata ellenére végrehajtás után második kiadás nem rendezhető.

Orosz hadi készületek.

A bécsi „Deutsche Zeitungnak” következőket írja egyik levelezője:

Lemberg, jan. 10.

Oroszország keleti tartományából néhány nap óta nagy mennyiségű harci anyagot szállítanak a nyugati határok felé. E szállítások oly felhűnőek s oly nyilvános módon történnek, hogy szinte megfoghatatlan, miként lehet e tények felett még mindig kételkedni.

E készületek megszámlálhatatlan tünemények vége; Oroszországban szétlétben-hozzászában errel beszélnék, sőt maguktól az orosz tiszteltől sem ritkán hallható, hogy: „Határainkat minden áron meg kell erősítenünk az osztrák-magyar német intriguák ellenében.”

Oroszország nem gondol offenzívára, sőt az osztrák-émet szövetség sem nyugtalanítja, csak a beállható lengyel viszállyok kívánja elejét venni. Itt az utóbbi napokban sok szót zavart egy francia rópiat, mely a lengyeleknek azt tanácsolá, hogy Osztrák-Magyarországhoz csatlakozzanak. A „Golos”-párt, illetőleg Suvajoff hívei, kik határozottan ép az által bizonyították be, hogy a „Golos” suspenszióját megszüntették, a lengyeleket engedmények által öhajánkat megnyerni, míg ellenben a „non possumus” pártja, mely magát újból megerősíté a kormányon, minden concessióval gyengességét váli kimutatni és a lengyel mozgalmakat az ultima-ratio regum-mal már eleve elakarja fojtani.

Az utolsó évek tépaszmlatai valóban hasznakra fordítottak. Oroszországnak eddig viselt valamennyi háborúját a tüzéség hiánya okozkázta, s hozzávetőleg számítottal bizton állíthaton, hogy a fölfelt 14 nap alatt legalább is 400 üteg indított az osztrák határok felé. E szám semmi esetre sem túlzott, sőt alacsony lehet.

A budapesti nemzeti kaszinó nyilatkozata.

Kivonata a nemzeti kaszinó 1880. Jan. 14. tartott választmányi ülés jegyzőkönyvének. Szöba hozatvan a közönség egy részénél tért nyert azon téves föltevés helyreigazításának czéljára, mely szerint egyes tagjai részéről a kaszinó közvéleményére illetéktelenül történhetett hivatozás: kijelenték, hogy a nemzeti kaszinó társaság, melynek tagja lehet minden művelt és becsületes férfiú, politikai párt és osztálykülönbség nélkül és mint olyan, szabályai értelmében, házi ügyén kívül senkinek utasítását nem adhat s nem adott.

A n. kaszinó választmányának megbízásából A z igazgatóság.

A Verhovay-Majthényi ügyhöz.

Rohonczy Gedeon orsz. képviselő egy levelet tesz közzé a „Pesti Napló”-ban, melyben többek közt azt mondja, hogy ugyan-

azon napon, melyen a „Függetlenség” gróf Festetich Pált, gróf Zichy Viktort, Várady Gábot és Végh Ignácot úgy szölván egy kategóriába állítja s mint Végh Ignác bűnfársát mutatja be a nagy közönségnek, a kaszinóta ment, hol épen arról tanácsokoztak, hogy nem volna-e jó ez eseményről a távol levő grótot értesíteni, mire ő ily proppozíciót tett a beszélgetők elő:

„Uraim, mi gróf Festetich Pált mindnyájan régen ismerjük, s mert ismerjük előéletét és jellemét, mindnyájan megvagyunk gyözdöve arról is, hogy gróf Festetich Pálhoz, mint a gentlemanhoz a szeny és piszk legkisebb folta sem férhet; s ámbár a látszat jelenleg ellene van is, ez említett meggyözdödséinket meg nem változtathatja; a nagy közönség azonban s a sajtó, kik gróf Festetich Pált személyesen nem ismerik a Zichy és Várady-féle előzményekből látva, hogy a korruptio a legelőkelőbb körökbe is behatolt, a látszat alapján is elítél már akárkit. Azt az én nézetem szerint addig is, míg a vizsgálat a kisbírtokosok földhitelintézeténél megtörténik, és gróf Festetich Pál jellemének és eljárásának tisztaságát kiderítendő, úgy segíthetünk rajta, ha mindannyian, kik jó barátai itt vagyunk, nyilatkozatot írunk alá, melyben mint olyan egyének, kik gróf Festetich Pál jellemét ismerjük, jót allunk becsületéért, s e nyilatkozatunkat valamennyi lapnak s így a Függetlenségnek is beküldjük, azon kérelemmel, hogy az eddig gróf Festetich Pál becsületesség ellen közzölteket revokálják s várják be a vizsgálat végbefejeztét.”

Aróli, hogy Majthényi, ki Festetichnek egyik legjobb barátja, az alatt elment Verhovayt kihívni, senki sem tudott egy szót sem, erre ő becsület szavával áll jót.

Aztán így végzi levelét:

„Ebből láthatja a t. közönség, hogy b. Majthényi Izidor ur nem a kaszinó tagjainak megbízásából s nem a kaszinó nevében hitva ki Verhovay urat s így jogosulatlan a Függetlenségnek a kaszinó elleni támadása s jogosulatlan a nagy közönségnek a kaszinó elleni tüntetése. S miután megvagyok gyözdöve, hogy a t. szerkesztőség és közönség a nemzeti kaszinó egyes tagjait külön egyenként tisztelti és becsüli, s hogy a nemzeti kaszinónak, mint együletnek becsülete megvédésére soha szükségse nem volt s nem lesz indokolatlan, hogy a kaszinó tagjai összeségükben frakkos bandának neveztesse nek.

Soraim végzte előtt még egy megjegyzést akarok tenni és ez az, hogy eddigelő soha sem tartott becsületlenek az, a ki egy távol levő jó barátjának általa szepötlönnék ismert becsületeért éite közszékkatásával kelt védelmére. ha azt elhamarkodottan tette is; s hogy eddigelő nem tartott az gyilkosnak, ki a becsület ty védelme közben megölte az ellenfelét, ki szintén czelba vette őt és lött reá. Legnyűk igazságosak, mert az a mi történt, megfordítva is történhetett volna s akkor ép úgy nem szerettem volna, ha Verhovay Gyula a képviselőtársaságra mondatnék az, a mit ma b. Majthényi Izidor urra mondanak.

1. §. A budapesti hírlapok egy zár közt alakítanak e cím alatt: „Magyar hírlapok” közt, melynek kettős czöjla egyrészt a magyar hírlapoknál hang méltóságos megóvása másrészt az időségi sajtó szölasszabadságának megóvása.

2. §. Tagja lehet a magyar hírlapok körnek minden magyarországi hírlap szerkesztője és munkatársa, ki a kör alapszabályait aláírja s tagul fölvetténi kíván.

3. A tagság feltétele, állandó hírlapok dalmi foglalkozás és kifogastalan jellem.

4. §. A lakúias. Mihelyt hatvan tag aláírja az alapszabályokat a létesítő bizottság összehívja az aláírókat: azok először, a lelkőrt, uttkart és közzönytörköket választanak, azok közül egy tizenkét tagból álló bíráló bizottságot.

5. §. Ezen, a rendes tagokból álló bíráló bizottság oly esetekben, a midőn nem két hírlapíró tag, hanem hírlapíró és a közönségből való két körtől támad vitás kérdés, meg tizenkét tiszteletbeli tagot vesz maga mellé, kiket a közönség társadalmi körökből választ egyébe a közgyűlés s azokkal együtt höz határozatot.

6. §. Elnök vagy alelnök kötelessége minden sürgetős controversialis esetben összehívni azonnal a bíráló bizottságot, esetleg a közgyűlést s azoknak tanácskozásait vezetni.

Hirtelen megállott és kezét tördelve Edithre tekintett, aztán egyszerre mint üres légen át a villám, megvillant agyában, hogy ezt az egész jelenetet valahol és valamikor már látta ölmában vagy előbbi lételeben.

Oly ismeretesnek és hozzá oly esztelennek, oly badarnak tűnt fel e'ötte az egész. A falak, a padozat, minden elkezdett mozogni, forogni vele, kezeivel homlokához kapott s egy tanúlásszékbe hanyaltott.

Halk, ijedt kiáltással ugrott fel Edith, kezébe ragadt egy kéznél levő Eau de Cologne ávetget és melléje térdelt.

— Kedves Birk ur, suttogta rémületen, az Istenért térjen magához! Oh nagy Isten mit tettem?

Arccát megövedesíté es eau de cologne-al és midőn az lassan felnyitá szeméit, Edithnek forró kezeit érezte homlokán.

— Istennek legyen hála! rebegte Edith. Jobban érzé magát?

— Köszönöm! Megbocsáthatatlan gyengesség volt. Ne aggodjon miattam, mindjárt egészen jobban leszek.

Csak suttogta ezt, de nem tudott megmozdítani; oly édes volt általa ápolgatni. Határozott figyelemre, a lelkiismeretére volt szükség, hogy felkeljen, midőn erejét visszaterelni érezte.

(Folyt. köv.)

Külföldi rövid hírek. Otero a spanyol király elleni merénylet elkövetője levél-irt börtönéből a királyhoz és kegye eméret könyörög.

— Varsóban elfogtak egy asszonyt, ki két év alatt negyvenhat gyermeket ölt meg. — A tengeri balesetek által tavaly történt két mintegy huszonhat millió font sterling becslék s ebből közel husz millió Angliára esett. — Három orosz nihilista, kit Szibériába bányamunkára deportáltak, utközben megszökött s mint Genf-ből jelentik, már biztonságban van. — A dundeei szeres csötlenség áldozatai közöl jabbban tizenkettőt találtak meg a hullámokban. — Beust gróf párisi nagykövet a párisi magyar segélyező együletnek 100 frankot adományozott. — A monakói herczegnő, kinek házasságát közelböz bonja fel a pápa, gróf Festetich Taszilóhoz hűgye. — A bdu-li-am id szöltán hűgy, Refé herczegnő, Edhem pasa neje, e napokban meghalt.

Egyesüljünk.

Debreczen, jan. 15.

Örömmel üdvözöljük a mozgalmat, mely a budapesti hírlapok közt megindult. Magyar hírlapírói kört akarnak alapítani. Alább közöljük az e végre kiküldött 9-es bizottság javaslatát.

E kör választmányja becsületbíróság gyanúat fog szerepelni. Itt kereset orvoslást az ártatlanul megtámadott becsület s itt nyerve védelmet a hírlapíró, kit hivatásának teljesítésében a magán terrorizmus gátolai akar.

E kör lesz hivatala fölemelni a magyar hírlapíradalom megcsököték tekintélyét, újat fogja állni, hogy pártúh vagy magabizosu hitvány gyanúsításra és rágalomra használja föl a lapok hasábjait, ki fogja zárti kebeléből a méltatlant, elégtételt nyujt a társadalom bármely tagjának, ki igazságtalan megtámadást szenvedett s biztosítja a hírlapíróit is minden megtámadás ellen, hogy ne legyen kénytelen minden peczben fegyverrel bizonyítani annak igazságát, a mit tollal írt.

A hírlapírók 9-es bizottsága által előterjesztett javaslat.

1. §. A budapesti hírlapok egy zár közt alakítanak e cím alatt: „Magyar hírlapok” közt, melynek kettős czöjla egyrészt a magyar hírlapoknál hang méltóságos megóvása másrészt az időségi sajtó szölasszabadságának megóvása.

2. §. Tagja lehet a magyar hírlapok körnek minden magyarországi hírlap szerkesztője és munkatársa, ki a kör alapszabályait aláírja s tagul fölvetténi kíván.

3. A tagság feltétele, állandó hírlapok dalmi foglalkozás és kifogastalan jellem.

4. §. A lakúias. Mihelyt hatvan tag aláírja az alapszabályokat a létesítő bizottság összehívja az aláírókat: azok először, a lelkőrt, uttkart és közzönytörköket választanak, azok közül egy tizenkét tagból álló bíráló bizottságot.

5. §. Ezen, a rendes tagokból álló bíráló bizottság oly esetekben, a midőn nem két hírlapíró tag, hanem hírlapíró és a közönségből való két körtől támad vitás kérdés, meg tizenkét tiszteletbeli tagot vesz maga mellé, kiket a közönség társadalmi körökből választ egyébe a közgyűlés s azokkal együtt höz határozatot.

6. §. Elnök vagy alelnök kötelessége minden sürgetős controversialis esetben összehívni azonnal a bíráló bizottságot, esetleg a közgyűlést s azoknak tanácskozásait vezetni.

